

Nr 326.

Godkänd av första kammaren den 7 juni 1927.

Godkänd av andra kammaren den 7 juni 1927.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående uppsikt å vissa jordbruk dels ock i ämnet väckta motioner.

(Sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets utlåtande nr 2 och memorial nr 4.)

Till KONUNGEN.

Genom en den 24 februari 1927 dagtecknad proposition, nr 191, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående uppsikt å vissa jordbruk.

I samband med berörda proposition har riksdagen till behandling förehaft tretton i anledning av densamma väckta motioner.

Med överlämnande av riksdagens sammansatta andra lag- och jordbruksutskotts utlåtande nr 2 och memorial nr 4 får riksdagen anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, men att riksdagen för sin del antagit följande

L a g
angående uppsikt å vissa jordbruk.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Är brukningsdel av den beskaflenhet och omfattning och tillhör den sådan ägare, att med avseende å arrende därav gäller lagen om arrende av viss jord å landet i Norrland och vissa delar av Svealand eller vad i lagen om

nyttjanderätt till fast egendom är särskilt stadgat om jordbruksarrenden under bolag och med dem likställda jordägare, skall uppsikt hållas däröver att brukningsdelen ej vanhävdas, vare sig därigenom att jordbruket så vanskötes, att dess vidmakthållande äventyras, eller därigenom att nödiga byggnader bortföras eller lämnas utan underhåll.

2 §.

Är brukningsdel utarrenderad, skall, där ej sådant fall är för handen, varom i 9 § första stycket sägs, vad i denna lag stadgas äga tillämpning allenast beträffande nödiga byggnader.

3 §.

Till vanhävd är ej att hänföra nedläggande av jordbruk å äga, som på grund av sin naturliga beskaffenhet eller annan omständighet måste anses alldeles olämplig för jordbruk.

Ej heller skall såsom vanhävd anses att byggnad, som genom sammanslagning av brukningsdelar blivit obehövlig, bortföres eller lämnas utan underhåll, såvida brukningsdelarna till beskaffenhet och omfattning äro sådana, att först genom deras sammanslagning uppkommer jordbruk, därav brukaren kan erhålla sin huvudsakliga bärgning.

4 §.

För uppsiktens utövande skall för varje hushållningssällskaps verksamhetsområde finnas en jordbrukskommission. Kommissionen skall bestå av tre ledamöter, nämligen en ordförande, utsedd av Konungen, och två andra ledamöter, valda den ena av landstinget och den andra av hushållningssällskapetets förvaltningsutskott. Samtliga ledamöter utses för en tid av tre år. För varje ledamot utses ock en suppleant för samma tid.

Kommissionen har att ställa sig till efterrättelse det reglemente, som Konungen fastställer efter det kommissionen avgivit förslag samt landstinget och hushållningssällskapetets förvaltningsutskott däröver blivit hörda.

5 §.

Där på grund av inkommen anmälan eller eljest kommissionen finner skälig anledning antaga, att brukningsdel är utsatt för vanhävd, äger kommissionen till företagande av syn å brukningsdelen förordna tre gode män, vilka utses bland dem, som i orten äro valda till nämndemän eller till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid lantmåteriförrättning. Till syneman må ock, där så finnes lämpligt, väljas lantbruksingenjör eller jordbrukskonsulent.

De sålunda utsedda synemännen skola å stället undersöka förhållandet och däröver till kommissionen avgiva redogörelse jämte förslag till de åtgärder, som för vanhävdens avhjälpande må finnas nödiga.

6 §.

Finner kommissionen efter övertvägande av synemännens utlåtande, att vanhävvd föreligger, skall kommissionen med ägaren söka träffa skriftlig överenskommelse, varigenom denne åtager sig att inom viss tid, högst fyra år, vidtaga erforderliga åtgärder till vanhävvdens avhjälpande. I överenskommelsen skall angivas, vilka särskilda åtgärder det åligger ägaren att vidtaga, ävensom ifråga om varje särskild åtgärd utsätts den tid, inom vilken åtgärden skall vara fullgjord.

Kan ej sådan överenskommelse träffas eller fullgör ej ägaren sitt åtagande, äger kommissionen vid rätten i den ort, där fastigheten är belägen, anhängiggöra och utföra talan mot ägaren.

7 §.

Har jämlikt 6 § talan blivit instämd till rätten, äger rätten föreskriva de åtgärder, som erfordras för vanhävvdens avhjälpande, samt förelägga ägaren för en var av åtgärderna viss tid, högst fyra år, inom vilken åtgärden skall vara fullgjord.

Försittes sådan tid, äger rätten på yrkande av kommissionen giva ägaren det nya föreläggande i fråga om vanhävvdens avhjälpande, som med avseende å brukningsdelens skick då må finnas erforderligt.

8 §.

Eftersättes åtgärd, för vars fullgörande tid blivit bestämd jämlikt 6 § eller 7 § första eller andra stycket, skall, där ägaren är bolag eller förening, en var, som under den föresatta tiden enligt stadgande i lag ägt företråda bolaget eller föreningen, dömas att böta minst två hundra, högst fem tusen kronor; dock vare den, som finnes ej hava i avsevärd grad bidragit därtill att åtgärden icke blivit fullgjord, från ansvar fri. Är ägaren enskild person, skall vad nu är sagt om företrädare för bolag eller förening äga motsvarande tillämpning å honom och den eller dem, som enligt stadgande i lag må hava företrätt honom.

9 §.

Upplåtes brukningsdel på arrende efter det densamma varit föremål för syn, varom ovan sagts, är ägaren ansvarig för avhjälpande jämväl av den å jorden vid synen befintliga vanhävden.

Har efter sådan syn brukningsdel genom köp, byte eller gåva övergått till ny ägare, är ändock förre ägaren ansvarig för avhjälpande av den vid synen befintliga vanhävden, där ej med kommissionens medgivande ansvarigheten övertagits av nye ägaren. Vad nu stadgats om förre ägarens ansvarighet för vanhävvdens avhjälpande medför ej befrielse för nye ägaren från den ansvarighet för vanhävden, som jämlikt denna lag må åligga honom.

Innehavare av jord är skyldig tåla att annan, som är ansvarig för avhjälpande av befintlig vanhävvd, vidtager de åtgärder å fastigheten, som därför erfordras.

10 §.

Anser kommissionen, att tillämpning av den i 8 § stadgade bötespåföljd bör äga rum, skall kommissionen uppdraga åt allmän åklagare att utföra åtalet. Utan uppdrag, som nu sagts, må dylikt åtal ej anhängiggöras av allmän åklagare.

11 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan och må i händelse av bristande tillgång till deras gäldande ej förvandlas till frihetsstraff.

12 §.

För syneförrättning skola synemännen njuta ersättning av allmänna medel enligt vad särskilt stadgas.

Har åtagande enligt 6 § eller föreläggande enligt 7 § ägt rum, är jordägaren skyldig att gälda kostnaden för den i ärendet enligt 5 § förrättade syn.

13 §.

Mål, som enligt denna lag anhängiggöres vid domstol, skall behandlas i den för brottmål stadgade ordning; skolande om fullföljd av kommissionens talan mot hovrätts utslag gälla vad i 30 kap. 6 § 3 mom. rättegångsbalken är föreskrivet rörande allmänt åtal.

14 §.

Brukningssdel må tagas i anspråk för bostadsändamål eller för beredande av plats för industriell anläggning eller i annat liknande syfte, om Konungens befallningshavande efter kommissionens hörande prövar det nödigt.

Prövas i annat fall än i 3 § andra stycket sägs synnerliga skäl föreligga, att brukningssdel sammanslås med annan, äger ock Konungens befallningshavande efter kommissionens hörande tillåta att byggnad, som genom sammanslagningen blir obehövlig, bortföres eller lämnas utan underhåll.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1928. Dock må lagen ej tillämpas, där brukningssdel är genom avtal, träffat före nämnda dag, till annan upplåten med nyttjanderätt på sådana villkor, att brukaren icke i händelse av brukningssdelens vanvårdande kan skiljas från nyttjanderätten. Ej heller äger lagen tillämpning med avseende å jord, varå redan vid lagens ikraftträdande jordbruket var fullständigt förfallet. Jordbrukskommission, som vid lagens ikraftträdande är utsedd med stöd av äldre lag, skall under den tid, för vilken den blivit tillsatt, fortfarande utöva uppsikten; och skall i händelse av ledamots avgång äldre lag gälla beträffande utseende av ny ledamot för återstående tid.

Lagen den 25 juni 1909 (nr 57 s. 13) angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland, Dalarne och Värmland skall upphöra att gälla den 1 januari 1928, dock att den fortfarande skall tillämpas dels i fråga om sådana brukningsdelar, å vilka den nya lagen i följd av vad i föregående stycke stadgats ej är tillämplig, dels ock å mål, som före den 1 januari 1928 anhängiggjorts eller som där-
efter anhängiggöras på grund av att ägaren eftersatt vad han före sagda dag åtagit sig eller förklarats skyldig utföra.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagen den 25 juni 1909, skall hänvisningen i stället avse denna lag.

Stockholm den 7 juni 1927.

Med undersätlig vördnad.